

VAS ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szervezetének és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 59. (volt Magyar-utca) — Telefon 484.
Egész évre 60 Lei, félévre 30 Lei, Országos Szövetségének Hivatalos Közlönye. Megjelenik minden hó 1-én. (volt Magyar-utca) — Telefon 484.
negyedévre 15 L, egyes szám 5 L.

Aprofit és a gazdasági válság

Nemzeti és nemzetközi gazdasági válságoktól hangos ország-világ. A kapitalizmus minden tettét, cselekedetét a gazdasági válság közös nevezőjére vezeti vissza. Ezzel indokolja a munkáselbocsátást, az üzemek leépítését, a munkaidő meghosszabbítását, az éhbérek redukálását, a racionalizálást, a munkaviszonyok megrosszabbítását, egyszerűen mindazt, amit osztályérdekük védelmében cselekszik.

Am ha figyelemmel kísérjük a vállalatok évi mérlegét, arra a megdöbbentő tapasztalatra jutunk, hogy minden válság ellenére a kapitalizmus profitja állandóan növekedik, csakugy, mint azelőtt, amikor még nem volt gazdasági válság, amikor az üzemek teljes munkással dolgoztak. Akár nemzetközi, akár a nemzeti kapitalizmust vesszük e szempontból tekintetbe, ugyanegy a helyzet.

Országunkban erre vonatkozólag csupán két vállalatot említünk, noha mindegyikét is felsorolhatnánk. E két vállalat: a Resica és az Astra. E két vállalat tipikus példáját szolgáltatja mondanivalónknak.

A két vállalat a legtöbbet szerepel az utóbbi években a munkásmozgalom harcainak történetében. Esztendő nem mult el, hogy súlyos munkáskonfliktusok ne robbantak volna ki a Resica és az Astra üzemben nem is egyszer, hanem évenként többször is. A sok sérelem központjában mindig három tényező állt: a vállalat vezetőségének ama kísérlete, hogy először a munkabéreket csökkentse, másodsorban a munkaidőt meghosszabbítsa, harmadszor a munkásság kivívott jogait, kedvezményeit hatályon kívül helyezze. E két üzemben a harcok kemények, elszántak, kétségbeesettek voltak. A vállalatok a rendelkezésükre álló összes hatalmi tényezővel és eszközökkel támadtak, minden alkalommal rendelkezésükre állván az államhatalom is: a szuronyok, a börtönök, az üldöztetés és a terror. A munkásság védekezése éppen olyan kemény és elszánt volt, harcolt keményen, öntudatosan.

De más irányban is mutatkozott e két vállalat intenciója. A legtöbb munkásleépítés e két üzemnél történt, a legtöbb időközi munkaidő, sőt félnapi munkaidő ezeknél volt. Sok esetben a munkásság kényszerült arra, hogy harcbaszálljon a kormánnyal, hogy e vállalatokat munkával ellássa, nehogy még több nyomor és szenvedés fakadjon a munkásosztályra és mindezeknek a csakugyan súlyos válságjelenségeknek ellenére a Resica évi tiszta nyeresége 82 millió lej, az Astra nyeresége 46 millió.

Honnan és miből keletkezett ez az óriási nyereség? Semmi esetre sem máshonnan és másból, mint az ott dolgozó munkásság kizsákmányolása terén elért rekordból! Semmi esetre sem egyébből, mint a meg nem fizetett munkaérték felgyülemeléséből! Semmi esetre sem másból, mint a munkabérek aránytalanságából a termelt javak értékével szemben.

A romániai munkásság életstandardja az utóbbi évek alatt rohamosan süllyedt. Munkabérei messze mögötte maradtak a drágasági hullámok magas szintjétől. Ezzel szemben termelőképességét a maximumra növelte a hajsza. A meg nem fizetett munka mindig nagyobb arányokat öltött a megfizetetténél. A romániai kapitalistáknál a racionalizálás módszerét nem a technikai munkafolyamat képezi, hanem az emberi munkaenergia legteljesebb kihasználása és a termelőképességnek a legmagasabb színre emelése, a legalacsonyabb éhbérek mellett.

Ezért tudott a kapitalizmus kevesebb munkacélra, kevesebb munkaidővel ugyanannyi nyereséget elérni, mint annakelőtte.

Ez a munka, illetőleg kizsákmányolási módszer a legsúlyosabb következményekkel jár a munkásosztályra. Fokozott munkaenergia felhasználása mellett a legalacsonyabb bérfeltételek nem jelentenek egyebet, mint a fogalom valódi

értelmét jelentő öngyilkosságot. Mert minden életenergiát felemészteni a munka által és nem tudni ennek megfelelő pótlására megfelelően táplálkozni, ez a szervezet lassu, de feltartóztatlan felörlését, elpusztulását jelenti, amit kikerülni csak úgy lehet, ha a munkásság a szakszervezetében tömörülve a bérrendszer megszüntetéséért harcol.

A parlament és a munkanélküliség problémája

Május hó 8-án tartott parlamenti felszólalásában Mirescu szaktárs, mint a Szociáldemokrata Párt parlamenti képviselője, vázolta a munkanélküliség kérdését minden vonatkozásában.

Amilyen nagy ügy a munkanélküliség problémája ugy a munkásság, mint ezek képviselői szemében, olyan kicsi ügyé zsurorodik össze a kormánykörök előtt.

E téren tanúsított magatartásuk talán inkább abból fakad, mert a szociál- és gazdaságpolitikai kérdések itt nálunk huszadrangu kérdésekké soroztatnak s nem annyira a nép sorsa, mint a kulturvilág előtt való szégyen képezik azon motívumokat, amelyek közrejátszódnak akkor, amikor mégis szociálpolitikai vagy gazdaságpolitikai kérdésekben legfeljebb meghallgatnak bennünket.

A munkanélküliség kérdésében sem a jelenlegi kormány, sem az előző kormányok nem kerestek praktikus megoldásokat és ez a probléma országunkban nyílt seb, amely hovatovább mind mélyebb és mélyebb következményeket hagy a gazdasági organizmus vérkeringésében.

A munkaügyi miniszter igyekezett tagadásba venni a munkanélküliséget s e tagadását az Inspektorátusoktól bekért statisztikára alapozta.

A miniszter ur felfogását egy más alkalommal még kellő megvilágításba helyeztük, de most ezen előzmények után ismertetjük Mirescu szaktárs felszólalásának főbb vonásait.

A Washingtoni konferencián, amikor ez az ügy először került tárgyalásra, nemzetközi vonatkozásban megállapították, hogy két mód van a munkanélküliség leküzdésére. Elsősorban, a munkanélkül maradt munkások segélyezése és másodsorban a munkanélküliség megelőzése.

Az akkori nemzetközi munkaügyi konferencia figyelmébe ajánlotta a Népszövetséghez tartozó összes tagállamoknak, hogy törvénykezéseikben tartsák számon a munkanélküli segély bevezetését, amennyiben ez három kockázatot foglal magában: személyi, ipari és társadalmi vonatkozásban.

Az ezután következő nemzetközi munkaügyi konferenciákon ez a probléma mindig napirendre került. Két gazdasági természetű konferencia következett majd, az egyik Génában 1922-ben, a másik pedig Genében 1927-ben, ahol szélesebb körben foglalkoztak a munkanélküliség problémájával.

E konferenciáknak következményeképpen az a meggyőződés domborodott ki, hogy a Washingtoni konferenciának hozott javaslata nem elégséges a munkanélküliség leküzdésére.

Ez irányban kiszélesítették a kutatási területet és olyan konkluzióra jutottak, hogy sokoldalú intézkedésre van szükség, ugymint: gazdasági, vám és politikai intézkedések, bevándorlások megelőzése, munkaidő megrövidítése, a lakhelyen végzett munka ellenőrzése és a létminimum biztosítása.

E gazdasági természetű konferenciák javaslataiból, valamint az összes nemzetközi munka-

ügyi konferenciák határozataiból nálunk semmit sem vittek át a gyakorlatba.

Tudni kell még azt, hogy Európa majdnem minden államában be van vezetve a munkanélküliség elleni biztosítás

Angliában 15 millió alkalmazott van kötelezőleg biztosítva. Biztosításukhoz hozzájárul a munkaadó, az állam és a munkás.

Németországban a munkanélküliség elleni biztosítás kiterjed 16 millió alkalmazottra, ennek terheit szintén a munkaadó, az állam és a munkás viselik. A munkabér 6 százalékát fizetik biztosítás fejében. E 6 százaléknak 25%-át a munkaadó, 25%-át a munkás és 50%-át az állam fedezi. A munkanélküli 39 hétig van segélyezve, a további segélyezés teljesen az állam terhére megy.

Finnországban a biztosítás önkéntes jellegű. Az állam a szakszervezetek által kifizetett segélyek 40%-át visszatéríti a szakszervezeteknek.

Franciaországban 30%-át, Spanyolországban 50%-át téríti meg az állam a szakszervezetek által fizetett segélyeknek.

Hollandiában az állam a megyékkel és községekkel egyetemben ugyanannyi segélyt nyújt, mint amennyit a szakszervezetek.

Csehszlovákiában a szakszervezetek által nyújtott segélyek kétharmadrészét fedezi az állam.

Kötelező munkanélküliség elleni biztosítás van Ausztriában, Svájcban, Lengyelországban, Bulgáriában, Svédországban, Japánban, Braziliában, Kanadában, Délafrikában, az állam, a munkaadó és a munkás anyagi hozzájárulásával.

Érdekes és figyelemreméltó a belgiami munkanélküliség elleni biztosítás törvénye. A belga állam 50%-át adja a szakszervezetek által nyújtott segélyeknek abban az esetben is, amikor a munkás csak részben van munkanélkül. Mit értelmünk részleges munkanélküliség alatt? Mikor a munkás napi keresete leredukálódott 75%-ig. Ilyen esetekben is az állam fedezi a keresetkülönbötet. A belgiami törvény értelmében a munkások sztrájkok eseteiben is részesülnek állami segélyben, ha a keletkezett konfliktusban a munkaügyi miniszter döntését nem respektálnák a munkaadók. Ugyancsak állami segélyben részesül az a munkás, aki szakmunkás minőségében nem hajlandó elvállalni hozzá nem illő vagy meg nem felelő munkát.

Amint e cikk keretében is érintettük, a román kormány semmit nem tett, vagy legfeljebb jótékony célú kísérletek keretében, közadakozásból létesített „szegény” konyhák felállításával próbálkozott itt-ott e szörnyű nyomoron segíteni, számba nem vehető sikerrel.

Ezzel szemben az országos szaktanácshoz tartozó szövetségek a súly központját a segélyezésre fordították. A vas- és fémmunkások szövetsége 2,179.000 leit, a bányamunkások szövetsége 2 millió leit, a nyomdászok szövetsége 5,706.000 leit, a többi szövetségek 3,133.000 leit, külön a szövetségek helyiszervezetei 5,128.000

leit, vagyis összesen 17 millió lei segélyt utaltak ki 1929-ben, dacára a fiatal szakszervezeti mozgalmunknak, dacára, hogy az össz munkásság legfeljebb 20—25%-a szervezett.

Mondhatja-e a miniszter ur, hogy nincs munkanélküliség?

Azonban, ha a munkanélküli segélyezés terén ilyen szegénységi bizonyítványt tud felmutatni a kormány, nem lesz érdektelen, ha megvizsgáljuk gazdaságpolitikai tevékenységét.

1929 augusztus havában 100 mozdonyról szóló megrendelést eszköztek. Minthogy nem volt nagy árkülönbség a bel- és külföldi vállalatok árai között, egy pót feltételt szabtak meg, amelynek folytán csak az a vállalat kaphatja meg a megrendelést, amelyik 150 mozdonyt kölcsönözhet, illetve bére adhat az államnak. Természetes ilyen vállalat Romániában nincsen és így a mozdonyok megrendelése Németországban eszközöltetett.

A megrendelés annál nagyobb felháborodást váltott ki a közvélemény előtt, mivel ugyanazon időben Resicának 35 mozdonya állott készen.

Hogyan állunk a bérebevitelt mozdonyokkal? Egy bérebevitelt mozdony 6 hónap alatt 600.000 és 800.000 lejbe került. Ez összeg kétszeresével nálunk megjavítható lett volna egy mozdony 5 évi jótállással. Azonban ha a belföldi vállalatok 10—15 százalékkal drágábbak is lettek volna, tekintve, hogy ezen összegekből levonásra jönnek a különböző adók, végeredményben olcsóbb, de semmiesetre sem lettek volna drágábbak, mint a külföldi vállalatoknál.

A kormány eme gazdaságpolitikája egy politikai bosszúállás az egyes iparvállalatok ellen, amelynek meg kellene szűnnie, mert a munkásság nem bírja el a kormány és az iparvállalatok között kibontakozott harcot.

Az ország 88 helységéből a munkanélküliek száma 39788. Ebből egy hónapon aluli munkanélküli 1568, két hónapi munkanélküli 5548, három hónapi 6029, négy hónapi 4894, kilenc hónapi 4278 és egyévi 2773.

Fenti kimutatásból látható, hogy 61 százalék több mint 2 hónap óta van munkanélkül és 21.71 százalék meghaladja a 9 hónapot. E néhány adat kimutatja, milyen súlyos a helyzet. E helyzettel szemben megállapítható, hogy a 39.788 munkanélküli közül még a fele sem dolgozott 3 hónapot 1929-ben. A mi adataink szerint Romániában mintegy 50.000 munkás dolgozik napi 2 órával többet, ami megfelel évi 24 millió tulórának. A 8 órai napi munkaidőt véve alapul, a tulorák eltörlése munkalkalmat adna még 10—12.000 munkásnak.

De térjünk át a kormány szociálpolitikájára. A munkaszerezés törvénye értelmében mintegy 250.000 munkás lett volna jogosult a fizetési szabadságra, ami általában egy munkásra 10 nap fizetési szabadságot jelent.

A munkaadók a törvény rendelkezését úgy játszották ki, hogy munkásaiknak felmondottak, de csak formailag, hogy mint új munkások legyenek tekintendők. A törvény ily módon való ki-

játszásával elloptak a munkásoktól cirka 2 és félmillió napot, amely lehetőséget adott volna még 12 000 munkás elhelyezkedésére.

A munkanélküliség leküzdésére a következő praktikus megoldások vezethetnek eredményre:

A munkanélküliség elleni biztosítás az állam, a községek, a munkaadók és a munkások hozzájárulásával. E biztosítás a munkásbiztosító törvénnyel kapcsolatban történjék.

Addig is, míg ez megtörténik, követeljük a kormánytól, nyújtson gyors anyagi támogatást a munkanélkülieknek a szakszervezeteken keresztül.

Másodsorban szállitassék le a munkaidő 8 órára azokban az üzemekben, ahol ma is a törvény rendelkezése ellenére 12 és 14 órát dolgoznak.

Erkölcstelen az, hogy amíg ezrek és ezrek éheznek, addig ily hosszú munkaidőre kényszerítsék a dolgozó munkást.

Az összes tulorázások beszüntetése úgy az állami mint a magánvállalatoknál.

A külföldi megrendelések beszüntetése minden olyan árucikknél, melynek gyártása a belföldön lehetséges.

50%-os vasúti kedvezmény nyújtása a munkát keresőknek.

A földművelő osztály fogyasztó képességének fokozása olcsó és hosszú időre lejárt kölcsönök nyújtásával.

A nagyfokú munkanélküliség tehát meg van itt nálunk is, a gazdaságilag még fejletlen országunkban.

Ha a kormány az utolsó 24 ik órában sem akar praktikus megoldást keresni, akkor menthetetlenül elpusztul a legértékesebb nemzeti kincs — megsemmisül a munkaerő.

A nadrági hengerészek köréből

Tudjuk, hogy a kapitalista termelésben vannak olyan megszorító eszközök, melyek igénybevitelével a munkást, illetve ennek munkaerőjét a végső fokig kiszajtolják.

Nadrágon azonban minden, a termelés fokozására irányuló eszköz nem vált be olyan hatásosnak, mint a „Cujka“. A termelés fokozása érdekében a mester zseniális ötlete hatásosnak bizonyult. Ő minden hengerésznek, aki az eddig elírt mennyiségen felül termel, 1 kgr. cujkát helyezett kilátásba. Néhány öntudatlan hengerész munkás bedőlt a cujának és izmaik végső fokig való megfeszítésével megmutatták hogyan lehet érdemeiket szerezni. Valóban ki is érdemelték az alkoholt, a termelés fokozódott.

Az alkohollal elkábított munkások azonban igen veszélyes csapdába estek bele. A mester visszavonta a cujkát, de a fokozottabb termelést szigorúan megköveteli. A mindenre kapható lumpenproletár így ássa meg sírját saját magának. Hiába lettek figyelmeztetve, hogy az eddig termelt mennyiségen felüli termelést nem fizetik ki, ők azt sem bántják, csak a torkukat lehessen egy kis cujkával megnedvesíteni.

A harctereken a katonák támadás előtt bőven jutottak rumhoz, mert az alkohol megbolondítja az embert és vakmerővé teszi. A nadrági zseniális mester nyilván az immár feledésbe ment háborus esetekhez hasonló trükkökkel kísérletezik. A munka mezején pillanatnyi sikereket ér el. Az öntudatos szervezett munkások már az első pillanatban meglátták a veszélyt, amelyre figyelmeztették is hengerész társaikat. De a mester mészáros szavai inkább hatottak, mint az öntudatos szervezett munkások meggyőző érvei s e néhány hengerész elvész ebben a termelési rendszerben. Ők a cujának és a kapitalizmusnak áldozatai, mert ezuton is megduzzad a kapitalizmus telhetetlen bendője.

Amikor csoportvezetőből mester akar lenni

Mi Romániában még ott tartunk, hogy itt-ott fel-felbukkan egy-egy fajkuli, aki szakképzettsége hiányában rágalma és hazudozások árán akar feljutni a mesteri polcig.

Ilyen fajkulinak egy példányáról adunk hírt. Német József nagyváradai csoportvezető vas-munkás ez, kinek az a rögeszméje, hogy ő mesteri pozícióra hivatott. Rendes körülmények között a mesteri állás a szakképzettség körülményével van kapcsolatban. De vannak azonban kivételek is, amikor bizonyos szolgálatok árán jut valaki meg nem érdemelt helyre. E szolgálatok a denunciálásban, rágalmaiban és despotizmusban nyernek kifejezést.

Ilyen szolgálatokra adta magát Német József, mert hát a szakmunkát majd csak elvégzik a szakmunkások.

Német József. állandóan szidalmazza a szervezett munkásokat. Szemtelenségében odáig megy, hogy lopással vádolja a vele együtt dolgozókat, holott ezelőtt mintegy 2 évvel őt fogta meg a portás, amikor egy kazános-furót akart kicsempészni. Ekkor megkegyelmezték neki. Most intrikál mindenki ellen. Határt nem ismerő besugásával már a mestere ellen is aknákat rak. Az ő felállított szabálya szerint a munkás csak a munka befejeztével mehet az illemhelyre.

Munkástársai már kétszer alaposan helybe-hagyták a gyárban. Ezelőtt egy hónappal Mogyorósy Kazánkovács szaktárs kezei között csak nagynehézen lehetett kimenteni.

Ajánljuk a gyárosnak, léptesse elő mesternek Német József fajkult, mert erre szegénységi bizonyítványával alaposan rászolgált.

Aki magáról megfoledezik

Oravec Victor, a lupényi központi műhelyben dolgozó munkás cserben hagyta munkástársait és azon az uton keresi most boldogulását, ahol különben leghamarabb elvérzik. Nevezett egyén az alázatos kulik társaságába szegődött, míg a szakszervezet irányába szórja a rágalmaikat. Minden egyes szervezett munkás véssse jól emlékeztetébe ezt a nevet, hogy alkalomadtán méltó fogadtatásban részesüljön.

Tudnivalók a gazdaságtanról

VII.

A kapitalista termelőrendszer a munkásság kizsákmányolásán alapul. Ez a kizsákmányolás az érték többlet

biztosítása alapján történik. Az érték többletről szóló tan, a marxi közgazdasági tudomány egyik legfontosabb alapelve. Az érték többlet voltaképpen a munkásság tragédiája, ez vezet ahhoz a nagy nyomorusághoz, melyben a munkásság van.

Marx közgazdasági kutatásai nyomán rájött arra, hogy a kapitalista termelés célkitűzése nem a közszükségletek lehető legteljesebb kielégítésére irányul, hanem kizárólag a haszon szerzésre. Ezt az érték többletet, vagyis a hasznot a kapitalista úgy éri el, hogy a szolgálatába álló munkaerőért kevesebbet fizet annak tényleges értékénél. A munkaerő ugyanis közgazdasági fogalom szerint szintén árú, mint bármelyik más. Ezt is éppen úgy veszik és fizetik meg, mint akár a kenyert, a cipőt, a ruhát, satöbbit.

A kérdés megértéséért vizsgáljuk meg, hogy mi határozza meg az emberi munkaerő árát? Ugyanaz, ami a többi árúké, vagyis, a munkaerő előállítására társadalmilag szükséges munkaidő. Ha elgondoljuk, hogy az emberi munkaerőt a naponta elfogyasztott élelmicikkel állítják újra

és újra elő, akkor világosan áll előttünk, hogy az egy napra eladott munkaerő értéke egyenlő az egy napra szükséges élelmiszerek (amihez tartozik a ruházat, lakás, satöbbi) értékével. A munkás azonban sokkal kevesebb ellenértéket vagyis bért, fizetést kap, mint amennyi értékre elhasznált munkaerőjének pótlására szüksége van, vagyis ennél több értéket termel és ez az érték többlet.

Például: tegyük föl, hogy egy munkás egy napon élete és munkaereje főtartására annyi élelmiszer felhasználása szükséges, amelyet négy óra alatt lehet előállítani és ez pénzben kifejezve 300 lej értékű. Ennélfogva az volna a helyes, ha az illető munkás négy órai munkaidőre megkapná a 300 lejt, mert hiszen ez a munkaidő egyenértékű a lét és munkaerejének fentartásához szolgáló élelmiszerek előállításának értékével.

Képzeld el azonban, hogy mit szólna a munkáltató, ha a munkás 4 óra ledolgozása után azzal állitana be hozzá, hogy megkereste az aznapra eső értéket, tehát nem dolgozik tovább. Erre azt a választ kapná, hogy nem négyórás munkaidőre lett fölveve, hanem egész napi, tehát 8—10 órai munkaidő elvégzésére, s most, hogy csak a saját szükséglete fedezésére dolgozott, most tehát dolgozzon a kapitalista szükségletének fedezésére. A munkás tehát többet termel, ezáltal több munkaerő-

értéket is fogyaszt, amelynek ellenértékét azonban nem kapja meg. Ez az érték többlet, amely a kapitalista páncélszekrényébe vándorol, míg ezzel szemben a munkásság nyomora mind nagyobb és nagyobb lesz.

Marx, amidőn a fenti tudományos tanötleket megállapította, egyuttal rávezette a munkásokot arra is, hogyan és miként védekezhet e kizsákmányolás ellen. Azzal, ha szervezkedik és szervezett erejének hatalmával igyekszik ezt a termelőrendszert megdönteni és annak helyébe olyant állítani, amelyben kizsákmányolása meg fog szünni. Ezt a célt szolgálják a

szocialista szakszervezetek

és a szocialista munkásmozgalom általában. Az a termelési folyamat ugyanis, mely az érték többleten alapul, természetszerűleg két táborra, két osztályra osztja az emberiséget és pedig a tőkés- és a proletárosztályra. Ezek állandó harcban, osztályharcban állanak egymással szemben. Ezt az osztályharcot az váltja ki, hogy a tőkés fenn akarják tartani ezt a javukat szolgáló, kizsákmányolási módszert alapul termelési rendszert, viszont a munkásosztály meg akarja dönteni s amíg ezt sikerül elérnie, addig is igyekszik kizsákmányolhatóságát csökkenteni és a nyomoruságot különböző szociálpolitikai vivmányokkal enyhíteni. Ezért szervezkedik.

(Folytatjuk.)

Háromhetes önfeláldozó harc után befejezést nyert a resicai munkásság sztrájkja

A szolidaritás és a szocialista öntudat döntötte el a harc sikerét — Szuronyok és gépfegyverek a romániai szociálpolitika eszközei

Marx írja a Kapital egyik fejezetében: „A tőkének a munka fölött való uralma csupán azon körülmény alaki következményeként nyilvánult meg, hogy a munkás ahelyett, hogy saját magának dolgozna, a tőkésnek dolgozik“. Bizonyos, hogy ez a megállapítás a kapitalista termelőrendszer kivétel nélkül minden munkásra vonatkozik, mégis azt kell mondanunk, hogy a romániai munkásságra különösképpen. Miért? Azért, mert a külföldi államokban a munkásság szervezett ereje jelentős vívmányokat harcolt ki magának, többek között

A munkásság jogai védelmére a sztrájk eszközt veszi igénybe

Nem kerül olyan sűrűn kenyér a proletárcsalád asztalára, amilyen sűrűn a romániai bérharcok történetében a Resica-Művek szerepelnek. Az országnak ez a legnagyobb nehézipari tüzeme előljár abban a törekvésben, hogy visszaállítsa azt a régi rabszolgakort, amelyben a munkáltató egyúttal élet-halál ura volt a neki dolgozóknak. Törvény, megszerzett jogok, szociálpolitika, munkásvédelem be nem tartása rendszerré vált a Resica-Művek urai előtt.

Ezek miatt származik minden konfliktus s származott az is, amely legutóbb sztrájkba készített 750 szaktársunkat.

A Resica-Művekhez minden liberális korifeus odakerült valami magas pozícióba, jól dotált fizetéssel, amit természetesen a munkásságnak kellett kiverítkeznie. Így került ezelőtt egy esztendővel az E/42 tüzem — a géposztály és vasuti kerékgyártó osztály — élére Barbu Stirbey egyik kreaturája: Ghenea nevű egyén, főfelügyelői minőségben. Ez az ur, egyéb tudása híján, azzal kezdte meg működését, hogy a munkásság éhbéréiből állandóan lecsipkedett, állandóan redukáta az amugy is gyatra fizetéseket. Emellett olyan munkafolyamatot vezetett be, amely mellett a legnagyobb fizikai megerőltetés sem tette lehetővé az ezelőtti kereset elérését.

Az új munkarendszer

abból áll, hogy Ghenea ur a legjobb szakmunkásokat (pies-macher) kiválogatta és azok-

Kitör a sztrájk

Junius 2-án a munkásság ismételt meg-sürgette a bérviszonyok rendezését azzal, hogy amennyiben kívánsága meghallgatásra nem talál, úgy kénytelen lesz védelmi eszközökhöz nyulni. Az igazgatóság azonban megint ridegen elutasította a jogos kívánságot, mire a munkások, számszerint 750, sztrájkba léptek. A szervezet a bérharcról azonnal értesítette a szövetséget, valamint a temesvári munkaügyi inspektorátust.

A sztrájk kitörése után az igazgatóság is akcióba lépett. Röviddel a munka abbahagyása után már föltűnt a katonaság, a gyárépület kapuiból pedig a lövésre készenálló gépfegyverek. Egy másik intézkedés az volt, hogy falragaszokkal adta tudomására a munkásságnak, hogy az összes sztrájkolókat elbocsá-

Megegyezés a bukaresti igazgatósággal

Eközben Resicára mind nagyobb számu katonaság özönlött, a munkásság azonban nyugodtan és fölényesen viselkedett és nem ugrasztotta be magát egy újabb Lupényba. A munkásság erélyes tiltakozására a sztrájk 5-ik napján a gépfegyvereket visszavonták. Mivel semmi kilátás nem volt arra, hogy Resicán a munkásság sérelmét ellehessen intézni, junius 11-én a munkásság határozata alapján négytagu bizottság utazott Bukarestbe.

A küldöttség tagjai: Mirescu, Muntean, Stritter, Spindler és Stojkovits szaktársak fölkeresték Auschnitt vezérigazgatót, majd Mirescu képviselő vezetésével a munkaügyi minisztert, akinek intervencióját kérték a konfliktus békés

Az igazgatóság újra felborítja a helyzetet és terrorhoz nyul

Amint a küldöttség visszatért, azonnal érintkezést keresett a gyár vezetőségével, hogy vele is megtárgyalja a továbbiakat. Meglepetésére

olyan jogokat, hogy a munkás és munkáltató közötti harcokat a két fél ereje dönti el s nem avatkozik e harcba egy harmadik tényező: az állam terrorszervezete. Romániában azonban másként van. Itt minden legjogosabb munkásmegmozdulás alkalmával összes politikai és munkaügyi tényezők megmozdulnak a tőkés érdekében s megakadályozzák, hogy a munkásoztlály jobb munkabérek, jobb munkaföltételek által ne csak kizárólagosan a tőkésnek dolgozzon, hanem valami keveset magának is. Ennek szolgáltatta tanulságát a resicai sztrájk.

nak bizonyos alkatrészek elkészítését adta át. A munkát a legjobb szerszámokkal és a legjobb technikai eszközökkel végeztette. Ghenea Stopper-órával a kezében aztán kronomentálta az időt, mely alatt a különböző munkák elkészültek. Az időmérés eredménye képezte azután az illető munka egységárát. Ez a jelenkor leg-hirhettebb munkafolyamata, amelyet Bedaux-rendszernek neveznek s amely egy Mudge nevű mérnök eljárása. A Bedaux-rendszer a munkáskizsákmányolás olyan formáját jelenti,

amely minden eddigi kalkulációs rendszert felülmúl és amely rendszer mellett a munkás annyira kimerül, hogy 4—5 év múlva teljesen munkaképtelenné válik.

Ghenea ezt a rendszert vezette be, ami arra vezetett, hogy a munkások keresetében 20—40 százalékos bérredukció következett be, ami a munkásságot arra készítette, hogy létfentartása érdekében ezt a rendszert megszüntesse. Az akciók azzal jártak, hogy az igazgatóság ígéretet tett a rendszer megszüntetésére, de annak érdekében semmit sem tett.

A munkásság helyzete annyira tűrhetetlenné lett, hogy május 30-án a munkások egy delegációja ismételt fölkereste az igazgatóságot, hogy most már haladék nélkül bocsátkozzon tárgyalásokba az osztály új bérviszonyai rendezésére. Az igazgatóság azonban ridegen elzárkózott a tárgyalások elől.

tottnak tekintti és minden szerzett joguktól megfoszta őket. Visszavenni munkába pedig csak egyéni kiválóatással fog, de ezeket is ujonnan fölvev munkásokként fogja elbírálni.

Az igazgatóság nem egyezkedik

Megjelen Resicán Botez munkaügyi inspektor és Cigareanu, a Resicához és a Zsilvölgyébe kirendelt kormánybiztos. Ezek a szövetség küldöttjével, Munteanu elvtárral és a resicai szervezet vezetőségével egyeztetési tárgyalásokat kívántak összehozni, az igazgatóság azonban kijelentette, hogy a sztrájkolókkal nem hajlandó tárgyalni, a munkásfölvétel pedig diszkrecionális joga. Ettől az álláspontjától nem lehetett az igazgatóságot eltéríteni.

és a munkásság jogainak elismerésével való befejezéséhez. Auschnitt vezérigazgató látszólag több megértést tanusított, mint a resicai igazgatók és hosszabb ideig tartó tárgyalások után létrejött a megegyezés a következő feltételekkel:

1. Az összes sztrájkolók és a bizalmiak a régi feltételek mellett újra munkába állanak.

2. A fennálló fizetési rendszert, amennyiben a felek között nem lehet elintézni, egy vegyes bizottságnak fogják átadni rendezés végett.

3. A bizalmi rendszert az eddigi gyakorlat szerint ismerik el, valamint a bizalmiak hatáskörét is.

E megegyezés birtokában a küldöttség visszatért Resicára.

azonban azt a választ kapta, hogy Agripa Popescu resicai főigazgató is Bukarestbe utazott utasításokért s amíg vissza nem jön, nincs ki-

vel tárgyalni. Junius 14-én megérkezett Popescu, azonban sem aznap, sem másnap nem volt hajlandó érintkezésbe lépni a tárgyaló bizottsággal, ellenben másnap este Resicán ismét újabb falragaszok jelentek meg, majd a környékbeli községekben dobszóval adták tudtul a következőket: Az igazgatóság utóljára felhívja a munkásokat, hogy hagyják abba a sztrájkot, mert csak ez esetben veszi vissza őket teljes jogigényükkel. A műhelybe visszatérők nyilatkozatot tartoznak aláírni. Akik munkába akarnak állni, junius 16-án hétfőn jelentkezzenek a munkásfelvevő irodában Cimponeriu főfelügyelőnél, akitől azonnal munkajegyet kapnak.

A munkasnyuzásért köszönetet kell mondani

A nyilatkozat, melynek aláírását követeli az igazgatóság, a következő:

— Alulírott elismerem, hogy junius 2-án törvényellenes módon sztrájkba léptem és így a fennálló munkaviszonyt megszakítva eddig szerzett jogaimat elvesztettem. Beismerem hibámat és kérem az U.D.R. igazgatóságát, hogy szíveskedjen régi jogaimat elismerni és munkába visszavenni, amiért ezennel köszönetet mondok.

A munkásságot végtelenül felháborította ez a munkásokat megalázni akaró eljárás. Sem a falragasz, sem a dobszó nem vezetett eredményre. Másnap reggel ugyan beözönlött a munkásság Resicára és az ottlakók is talpon voltak, de nem a gyárba mentek köszönetet mondani, hanem a Munkásotthonba további kitarásukról tanuságot tenni. E napon délelőtt műhely- és este összyűlést tartott a munkásság. Az összyűlés olyan szenvedélyes és elkeseredett hangulatu volt, hogy csupán a vezetőség higgadt-sága tudta megakadályozni az általános sztrájkot. A munkásság a gyűlésen mindenekelőtt

tiltakozott a karhatalom és igazgatóság provokáló magatartása miatt, majd újabb megbízást adott Muntean és Spindler szaktársaknak, hogy még egy utolsó kísérletet tegyenek Bukarestben a békés megegyezés érdekében.

Auschnitt, a gögös cézár

Bukarestben teljesen megváltozott álláspontot találtak. Auschnitt, akinek a nemzeti-parasztpárti uralom óta igen nagy szerepe van közgazdasági életünkben, cézár módjára viselkedett szaktársainkkal szemben. Azt mondta: Igaz, hogy szavamat adtam a megegyezés keresztülvételére, de azóta itt volt Popescu főigazgató, aki olyan jelentést tett, hogy a munkásság nagyon provokálóan viselkedik, ezért tehát megváltoztattam előző álláspontomat és helybenhagytam az általa fogantatosított intézkedéseket a munkások egyéni visszavételére és nyilatkozat aláírására vonatkozólag. Szaktársaink vázolták a helyzetét és megdöntötték Popescu ur hamis vádjait, azonban Auschnitt ezt felelte:

— Én bizony nem fogom a munkásság tekintélyét emelni és a helyi igazgatóságot kompromitálni azzal, hogy megváltoztassam intézkedéseit. Aki az általa megszábot föltételekkel hajlandó munkába állani, megteheti, aki nem, az el van bocsátva.

A szolidaritás diadala

A küldetés eredménytelenségével tértek vissza szaktársaink. Junius 20-án volt ez, tehát a sztrájk harmadik hetében. Azonnal összehívták a sztrájkban álló szaktársakat, majd másnap az összmunkásságot, hogy beszámoljanak. A több ezer főnyi népgyűlés izzó lefolyásu volt. A jelenlévők egyhangulag kimondották, hogy szolidaritást vállalnak harcoló szaktársakkal, hogy nem engedik meg a lealázó föltételek elfogadását, ehelyett

szolidaritásuk jeléül az összesen sztrájkba állanak.

A határozatról értesítve lett a munkaügyi inspektor, viszont az igazgatóság a határozat

ellensúlyozására ismét falragaszokkal árasztotta el a várost és községeket, amelyben kategórikusan kijelentette:

— Akik másnap, június 22-én nem lépnek munkába az általa ismertetett föltételekkel, elbocsátottnak tekintetnek. S hozzátették ezt a súlyos rágalmat:

— A küldöttek félrevezették a munkás-
ságot, hamisan állították be a bukaresti megegyezést, a megegyezés nem volt más, mint amelyet az igazgatóság föltételként szabott. E fölhívásra sem reagált senki és egyetlen szaktárs sem jelentkezett munkára.

A szolidaritás eldőnti a harc sikerét

A munkügyi inspektor 23-án érkezett Resicára és azonnal tárgyalásra hívta össze a feleket. Csaknem egy napi szenvedélyes, küzdelmes tárgyalás után délután megtörtént a megegyezés a bukaresti föltételek alapján, azzal a megtoldással, hogy az igazgatóság kijelentette, hogy az osztály főbizalmiját, Kaiser szaktársat nem ők jelentették föl a bíróságnál, hanem a helyi hatóságok. Kaiser szaktársat ugyanis azzal vádolta az igazgatóság, hogy kizárólag ő provokálta ki a sztrájkot.

A megegyezés alapján másnap, június 23-án az összes szaktársak befejezték tekintették a sztrájkot és munkába állottak, nyilatkozat aláírása nélkül, emelt föl és az igazság győzelmének tudatában. A bérek kérdésére is a bukaresti határozat lett érvényes, tudniillik, hogy bizottság ül össze a kérdés végleges eldöntésére s amennyiben megegyezni nem tudnak, semleges, vegyesbizottság fog dönteni. Még egy jelentős feltétel volt a megegyezéshez az, hogy

az igazgatóság kötelezettséget vállalt a harc alatt nagy keservesen összetoborzott 90 sztrájkterő elbocsátására.

A harc véglegesen még nem fejeződött be. A legfontosabb kérdés: a bérek rendezése még nyitvamaradt.

Ghenea ur, a sztrájk kiprovokálója vereséget szenvedett. Fáj ez neki nagyon. Nem is nyugodott. Amikor szaktársaink elfoglalták munkahelyüket, megindult a bosszu hadjárata. A szaktársakat más osztályba, más munkabeosztásra akarta áthelyezni. Több szaktársat akart megrendszabályozni, másokkal gunyolódott, kérdve tőlük: a legközelebbi sztrájk mikor lesz? Ghenea azonban kudarcot vallott. Senki sem reagált rá.

Hogy a konfliktus ennyire elmérgesedett, az voltaképpen Botez temesvári munkügyi inspektor büne. Ezek az inspektorok állami tisztviselők, de valójában a vállalatok ügynökei. Botez ur gyakran rándul át Resicára, amikor is hol Ghenea, hol egyik-másik igazgatónak a vendége. Jó tiszlet ez nagyon. Tessék csak elképzelni, ha Botez ur már egy évvel ezelőtt megteszi köteletségét, a vállalatnak emberibb munkaviszonyokat kellett volna bevezetni. De mert ez nem történt meg, a vállalat vígan folytathatta a szokásosnál is embertelenebb kizsákmányolást az új munkarendszer mellett. A munkáskérdések elintézésének huzása-halasztása megér egy néhány vendéglátást. S ha mérlegre kerülne a sor, úgy a munkügyi inspektor mérlege erősen a vállalat felé billen.

Tanulság

Van ennek a harcnak tanulsága is. Az, hogy az öntudatos munkásság nem befolyásolhatja magát plakátokkal és nem félemlíteti meg magát szuronyoktól és gépfegyverektől.

Egy másik tanulság, hogy a sztrájkterők mestersége nemcsak, hogy a legocsmányabb, de a legostobább is. Addig használják föl a becstelenségüket, amíg a harc eldőlt, azután kiebbrudalják őket. Az öntudatos munkásság természetesen megtagadja, a vállalat kidobja őket. Olyan a helyzetük, mint a kóbor kutyáé, amelyet először dróthurokkal megfognak, azután lebunkóznak. De érdemelnek-e egyebet az ilyen kóbor kutyák, akik harcoló munkástársaik lábába marnak? Nem érdemelnek egyebet, mint kibunkózást a tisztességes munkások soraiból. Ez a sors érte a resicai sztrájkteröket is.

Üveges munkások köréből

A tomesi-üvegesmunkások tárgyalásai

Június hó 2-án az üvegyár irodájában megkezdődtek a munkaadó és munkások között felmerült konfliktusban a békéltető tárgyalások. A konfliktus onnan származott, hogy a munkaadó önkényesen leszállította az ártarifát és ennek folytán a munkásokat keresetükben megrövidítette. A munkabér kifizetések is rendetlenül történtek, mindig nagy késéssel, de ezenkívül a hivatalos pénz helyett bevezetett bonrendszerrel való fizetés igen nagy sérelmeket okozott. A szociálpolitikai törvények nem respektálása még nagyobb foku elkeseredést váltott ki a munkások körében.

E bajok orvoslása szempontjából a munkások kollektív szerződés-tervezetben foglalták össze sérelmeiket, melyet úgy a munkaadónak, mint a temesvári munkügyi inspektornak benyújtottak. A munkások megbízottai Steier Rudolf, Libisch Iosif, Tanhöfner Anton, Blaskó József, Linzmaier Johann és Zimmer Ladislau voltak. Szövegségünk képviselőtelében Rusu Simon szaktárs jelent meg a tárgyalásokon.

A munkaadó a rossz gazdasági helyzetre, valamint a közte és a munkások között 5 év óta fennálló „jó viszonyra” hivatkozva, kinyilatkoztatta, hogy nem áll abban a helyzetben, hogy hosszabb lejáratú szerződést kössön.

A munkások megbízottainak nevében Rusu szaktárs felsorakoztatta az ellenérveket és egy hosszabb vita után a következő megegyezés létesült a felek között:

1. A munkaadó kinyilatkoztatta, hogy elismeri és alkalmazza úgy a munkásszerződés rendelkezéseit, valamint a munkásérdekekre vonatkozó összes szociálpolitikai törvények rendelkezéseit.

2. A tárgyalások befejeztével, azaz június hó 3-ával kezdődőleg megalkotják a munkások megbízottaival együttesen az új ártarifát, amely csak akkor szenvedhet módosítást, ha a termelési föltételekben változás állana be.

3. A fizetések két hetenként történnek és elszámolásra 2 hét bennmaradhat. A fizetések állami pénzben eszközölhetők.

4. Amidőn a hátralékos bérkifizetések kiegyenlítődnének, a kámba kiadott bonok visszavonatnak s ez remélhetőleg 5 héten belül megtörténik. Jövőben bonok nem lesznek kiadva, csak abban az esetben, ha ezt a munkás kéri.

A fent leirt feltételekben való megállapodással a konfliktust elintézték tekintette a munkásság. Hogy a munkaadó betartja-e vagy nem a jegyzőkönyvbe foglalt megállapodásokat, az attól függ, hogy a munkásság szervezeti ereje milyen mértékben érvényesül aziránt, hogy jogaikat megvédelmezzék. Ha erős szervezetség és öntudatos szolidaritás gyökeret ver üveges munkástársaik körében, ez biztos záloga lesz annak, hogy érdekeik nem fognak csorbát szenvedni.

Értesítés az összes helyicsoporthoz vezetőseknek és azok tagjainak!

A múlt év szeptember havában tartott kongresszusi határozat értelmében a temetkezési segélyek folyósítása ez év július hó elsőjével lép életbe. A temetkezési segélyek összegének kifizetése a következő szabályok szerint történik:

1 év	=	52 heti befizetés után	2000 L.
3 "	=	156 " "	3000 "
6 "	=	312 " "	4000 "
10 "	=	520 " és ezen felül	5000 "

A katonaságnál töltött idő vagy a kapott ingyen bélyegek az igényjogosultságnál nem számítanak, csupán a ténylegesen befizetett heteket lehet figyelembe venni. Továbbá a 8 héttel hátralékban lévő tagoknak segélyt kifizetni nem szabad.

Általában a temetkezési segély kifizetésénél is ugyanazon szempontok, illetve szabályok kell mérvadók legyenek, mint a más irányú segély-árgazatoknál.

A temetkezési segély kifizetése körül a kö-

vetkezőképpen kell eljárni: tekintettel, hogy a legtöbb csoport a temetkezési járulékból egyetlen hónapban sem vételez be annyit, hogy a legkisebb (2000 lej) segélyt is ki tudná fizetni, a tartalékalap bevételéből pedig fedezni nem lehet ezért haláleset alkalmával az elhalt tag tagság könyvét és a segélyösszegekről szóló nyugtát küldjék be a központba, ahonnan az összeget posta útján azonnal elküldjük.

Az esetben, ha valamelyik csoport rendelkezik megfelelő pénztári állománnyal, akkor a segélyösszeget előlegezheti az elhalt hozzátartozóinak, de ez esetben is azonnal be kell küldeni a nyugtát és tagkönyvet, mert a kifizetett összeget a központ csakis ennek ellenében küldheti meg.

A nyugtát jól, pontosan és olvashatóan kell kitölteni. Elnök, pénztáros és felvevő aláírásával ellátni. Az elhalt tagok nevei a szaklapban mindig közölve lesznek.

Amennyiben a szaktársaknak valamilyen irányban felvilágosításra van szükségük, úgy megkeresésük után azonnal szívesen válaszolunk.

A központi titkárság.

GYÜLÉSEK

Lupény. — A lupényi vas- és fémmunkások helyicsoporthja f. év június 1-én tartotta meg taggyűlését az építőmunkások csoportjával egyetemben, a vasmunkások otthona udvarán a következő programmal: 1. Az általános gazdasági helyzet ismertetése. 2. A tagjárulék kérdése. — A gyűlést a „Matteotti” dalárda nyitja meg, majd Moldovan elnök szaktárs üdvözölve a jelenlevőket és rámutatva rövid vonatkozásban a Zsilvölgyében dolgozó vasmunkások nehéz gazdasági helyzetére, szolidaritásra és szervezkedésre hívja fel a szaktársakat. — Gárbovan szaktárs, a zsilvölgyi kerület titkára emelkedett szólásra, üdvözölve a taggyűlést úgy a vas- és fémmunkások szövetségére, valamint a kerületi titkárság nevében. Egy és félórás beszédében román és magyar nyelven ismertetni a szakszervezetek fejlődését és azon nehézségeket, amelyek e fejlődésnek útjában állottak. Bírálat tárgyává teszi a polgári pártok munkásszerű magatartását és döntő érveket sorakoztat fel, hogy a munkásság számára csak egyetlen út lehetséges: beiratkozni a nemzetközileg elismert szakszervezetekbe és tömörülni a Szociáldemokrata Pártba, mert csak e két szervezeteken keresztül vívhatunk ki eredményeket. Továbbá a szakszervezet és Szociáldemokrata Párt párhuzamos munkájából és a következtetéseket és azt a tanulságot szűri le, hogy a gyakorlatban a két szerv párhuzamos működése hozhatja meg a proletáriátus felszabadulását. — Borsai szaktárs, a Szociáldemokrata Párt helyi szervezetének elnöke beszámolóval tart a pártkongresszusról és ismertetni azokat a javaslatokat, amelyek a kongresszuson megtárgyalva és elfogadva lettek. Ezután a gyűlés lelkes hangulatban befejezést nyert.

Bocsa-Román. — Június hó 10-én jó sikerrel taggyűlést tartottak a Bocsa-Román helyicsoporth tagjai. Napirenden szerepelt: 1. Gyűlés megnyitása. 2. Jegyzőkönyv felolvasása. 3. UDR. vállalatba benyújtott memorandum ismertetése. 4. A vezetőség kiegészítése és a kollektív szerződés tárgyalására megválasztandó delegátus. — Iván Vasile szaktárs üdvözölve a megjelent tagokat, megnyitja a taggyűlést és ismertetni azokat a küzdelmeket, amelyeket a kollektív szerződés megkötésével kapcsolatban vívniuk kell. Bárduc Iosif szaktárs a jegyzőkönyvet olvassa fel és ennek hitelesítése után Iván és Renner szaktársak teljes részletességben ismertetik az UDR. vállalatba benyújtott kollektív szerződés tervezetét. A szerződés tárgyalására a munkásság képviselőtelében Iván szaktárs lett megválasztva egyhangulag. A vezetőség kiegészítésére a taggyűlés egyhangú határozattal tudomásul veszi Morin Adámnak a vezetőségből való lemondását és helyette Kámegruber Hermann szaktársat jelöli ki. Kocsis Ludovic szaktárs széleskörű beszámolóval tart a közési tanácsban végzett munkájáról. Elmondja, hogy mint a munkások megbízottja, mindig küzdött azon, hogy a közési tanácsban a munkások érdekei szociálista szellemben megvédve legyenek. Ennek érdekében felhívást intéz a munkásokhoz, hogy támogassák munkájában és tömörüljenek a szakma szakszervezetekben, valamint a Szociáldemokrata Párt szervezetében, hogy az így összegyűjtött erővel hatós védelmet tudjunk kiépíteni a kizsákmányoló kapitalizmussal szemben. A napirendi pontok letárgyalása után Iván szaktárs a taggyűlést lelkes szavakkal bezárja.

Kizárás

A moreni-i vas-, fém- és petroleummunkások csoportjának vezetősége május hó 17-én megtartott ülésén kizárta tagjai sorából Ciocárian Teodor asztalos. Központi száma 62426, szül. 1892-ben Alimanesti község, Olt-megye. — Nevezett kizárása az alapszabályok 10. pontja b bekezdése alapján történt, mivel a szakszervezetet anyagilag megkárosította.

Felelős szerkesztő: Bartalis Sándor.

Kiadó: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége

Gutenberg-könyvnyomda Cluj